

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletére érkezett leggyakoribb kérdések és az azokra adott válaszok a betétvédelemmel, befektetés-védelemmel, kártalanítási számlával, kártalanítási alappal és a pénztárak garanciaalapjával kapcsolatban

1. Hogyan biztosítja a betéteket az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA)?

A bankrendszer egészének elemi érdeke, hogy a betétesek pénze biztonságban legyen. Ha valamelyik hitelintézet nem tudna eleget tenni a betétesekkel szembeni kötelezettségének, helyette az Országos Betétbiztosítási Alapnak kell helyt állnia. Az OBA-hoz – amelynek bevétele a tagok befizetéseiből és egyéb forrásból származik – minden hitelintézet köteles csatlakozni, tagjává válni. Az OBA-hoz csatlakozott tagintézetek listája megtalálható az OBA honlapján (www.oba.hu).

Az OBA a kártalanításra jogosult személy részére először a befagyott betét tőke- majd kamatösszegét¹ személyenként és hitelintézetenként összevontan a jogszabályban meghatározott összeghatárig fizeti ki kártalanításként.

Az állami kezességvállalás mellett elhelyezett betétekre vonatkozó kártalanítás kifizetését az OBA átvállalhatja.

2. Van-e lehetőség a végelszámolási eljárás során az engedményezésre?

Amennyiben a Felügyelet egy hitelintézet végelszámolását rendeli el, a végelszámolási eljárás során **már nem nyílik lehetőség** a hitelintézet tevékenységi engedélyének visszavonását követően engedményezett, a hitelintézettel szemben fennálló követelések beszámítására.

3. Kiterjed-e az OBA betétbiztosítása a külföldi székhelyű hitelintézet magyarországi fióktelepe által kínált betétekre?

Nem köteles az OBA-hoz csatlakozni az Európai Unió másik tagállamában székhellyel rendelkező hitelintézet fióktelepe, ha egyébként rendelkezik a másik tagállamban előírt egyenértékű betétbiztosítással. Amennyiben ilyen biztosítással nem rendelkezik, úgy köteles csatlakozni az Alaphoz. Továbbá nem köteles az OBA-hoz csatlakozni a harmadik országbeli hitelintézet fióktelepe, ha Felügyelet elbírálása szerint rendelkezik az uniós irányelv (94/19/EK) által előírt biztosítással egyenértékű betétbiztosítással. Ha az Alap által nyújtott kártalanítás legmagasabb összege, illetve mértéke, vagy a biztosított betétek köre nem haladja meg a fióktelepre érvényes legmagasabb összeget, mértéket vagy a biztosított betétek körét, a fióktelep kérésére az Alap a meghaladó részre kiegészítő biztosítást nyújt, amennyiben a fióktelep csatlakozott az Alaphoz. Ha a fióktelep nem csatlakozott az OBA-hoz, akkor a betétek befagyása esetén a külföldi betétbiztosítás által történik a kártalanítás kifizetése.

4. A pénzügyi szolgáltató fizetéseképtelensége esetén hogyan értesíti az ügyfeleket az OBA a kártalanítás feltételeiről?

Betétbefagyás, a Felügyelet által hozott határozat alapján vagy bíróság felszámolást elrendelő végzésének közzététele esetén az OBA köteles legalább két országos napilapban, valamint honlapján (www.oba.hu) közzétenni a betétesek kártalanításának feltételeit és a lebonyolításával kapcsolatos információkat. A közzétett információkat a kártalanítással érintett hitelintézet honlapján is meg kell jelentetni.

¹ 2013. január 31-ig történő kártalanítás fizetése esetén nem kerül alkalmazásra a befagyott tőke és kamat sorrendiségének meghatározása.

5. A kártalanítás kifizetéséhez kapcsolódóan milyen határidők vonatkoznak az OBA-ra?

Betétek befagyása, Felügyelet által hozott határozat alapján vagy bíróság felszámolást elrendelő végzésének közzététele után – a három időpont közül a legkorábbi időpontban – kezdi meg az OBA a kártalanítást, ez a kezdő időpontja a kártalanításnak. A kártalanítás kifizetését 20 munkanapon belül be kell fejeznie az OBA-nak. Kivételesen indokolt esetben a törvény lehetőséget biztosít felügyeleti engedéllyel arra, hogy a kifizetési határidőt legfeljebb egy alkalommal maximum 10 munkanappal meghosszabbítsák.

6. Mely betétekre és mekkora összegre terjed ki az OBA betétbiztosítási limitje?

Az OBA által nyújtott biztosítás a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényben (Hpt.) meghatározott kivételekkel minden olyan névre szóló betétre kiterjed – függetlenül a betétek számától és pénznemétől –, melyet az OBA-nál tagsággal rendelkező hitelintézetnél helyeztek el.

Az OBA a kártalanításra jogosult személy részére először a befagyott betét tőke- majd a kamatösszegét személyenként és hitelintézetenként összevontan legfeljebb százezer euró összeghatárig forintban fizeti ki kártalanításként.² (A százezer euró 290 Ft-os árfolyamon átszámítva 29 000 000 Ft-nak megfelelő összeg.)

Devizabetét esetén a kártalanítás összegét a kártalanítás kezdő időpontjának napját megelőző napon érvényes MNB által közzétett hivatalos devizaárfolyam alapján kell meghatározni.

A befagyott betét tőkeösszege után a még ki nem fizetett kamat vagy nem tőkésített kamat a kártalanítás kezdő időpontjáig a szerződés szerinti kamatlábbal kerül a kártalanításra jogosult személy részére megtérítésre legfeljebb a 100.000 euró összeghatárig.

7. Hogy történhet a kifizetés?

A kártalanítási összeg kifizetése történhet másik hitelintézetnél vezetett számlára történő átutalással, Postán keresztül történő készpénzkifizetéssel vagy közvetlen kifizetés útján. Továbbá a kifizetés Magyarország törvényes fizetőeszközeiben, vagyis forintban történik.

8. Létezik-e minimuma a kifizethető kártalanítás összegének?

Igen, ötszáz forintnak megfelelő összegnél kisebb kártalanítási összeg nem fizethető ki.

9. A betétvédelem kiterjed-e a devizabetétekre is?

A hazai betétbiztosítás nem csak a forintban, hanem az euróban, az Európai Unió vagy a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) valamelyik tagállamának törvényes fizetőeszközeiben elhelyezett betétet is védi. A devizabetétekre is ugyanaz a szabály vonatkozik, mint a forintbetétekre.

10. Vonatkozik-e az OBA védelem a folyószámlán lévő pénzösszegre is?

Igen, vonatkozik a folyószámlán lévő pénzösszegre is.

11. . Folyószámla esetében a lekötés befolyásolja-e a biztosítottságot?

Nem befolyásolja.

² 2013. január 31-ig történő kártalanítás fizetése esetén nem kerül alkalmazásra a befagyott tőke és kamat sorrendiségének meghatározása.

12. Közös betétnél hogyan alakul a kártalanítás összege?

Közös betét esetén a kártalanítási összeghatárt a kártalanításra jogosult minden személy esetén külön kell számításba venni. A kártalanítási összeg számítása szempontjából (eltérő szerződési kikötés hiányában) a betét összege a betéteseket azonos arányban illeti meg.

13. Milyen OBA-védelem vonatkozik az ügyvédi letéti számlákra?

Az ügyvédi letéti számlák lényegében betétnek minősülnek, a betétekre vonatkozó mindenkor hatályos általános szabályok szerint biztosítottak.

14. Védett-e a gazdasági társaság betétje?

Igen, a gazdasági társaságok betétei is védettek az általános szabályok szerint. A gazdasági társaság betétje elkülönül az azzal tagsági jogviszonyban álló természetes személyek betéteitől, és önállóan élvezzi az OBA biztosítását.

15. Az egyéni vállalkozó betétjére ugyanolyan védelem érvényes-e, mint a gazdasági társaság betétjére?

Jogilag nem minősül gazdasági társaságnak az egyéni vállalkozó, így a természetes személyként és egyéni vállalkozóként elhelyezett betéteken, folyószámlákon lévő pénzeszközök összeadódnak, ugyanazon személy által elhelyezett betétnek minősülnek, a mindenkor érvényes értékhatárig fizet utánuk az OBA.

16. Biztosított-e a banki kötvény?

A 2003. január 1. után főszabályként OBA-biztosított a hitelintézet által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapír is. A főszabály alól kivétel például a jelzálog-hitelintézet által kibocsátott jelzáloglevél és a szövetkezeti hitelintézetnél a szövetkezeti tagi hozzájárulás (Hpt. 2. sz. melléklet IV/1. pont).

17. Mekkora lehet a kártalanítás maximális összege, ha egy bankon belül van elhelyezve betét és értékpapír is, illetve hogyan alakul a biztosítás a kombinált betét esetén?

Az egy bankon belül egy személy által elhelyezett betéteket, értékpapírokat és kombinált betéteket illetően is igaz, hogy a betétek esetében az OBA, a befektetési szolgáltatások jogszabályban meghatározott köre esetében a Befektető-védelmi Alap (Beva) áll helyt a jogszabályokban meghatározott feltételek alapján a jogszabályokban (Hpt., Tpt.) meghatározott összegig.

18. Hogy működik a Befektető-védelmi Alap?

A Befektető-védelmi Alap a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (Tpt.) alapján működő önálló jogi személy, amely tagjai díjbefizetései és egyéb bevételei felhasználásával korlátozott összegű kártalanítást nyújt a befektetőknek abban az esetben, ha valamely tagja felszámolás alá kerül, és a biztosítás alá tartozó ügyfélköveteléseket fedezet hiányában nem képes kifizetni.

19. Mely pénzügyi szolgáltatók tagjai a Beva-nak?

A Befektető-védelmi Alapnak kötelezően tagja minden olyan befektetési vállalkozás, amely a Felügyelet engedélye alapján a biztosított tevékenységek (megbízás felvétele és továbbítása, megbízás végrehajtása az ügyfél javára, számviteli kezelés, kereskedés, portfóliókezelés, letéti őrzés, letétkelés, értékpapírszámla vezetés, ügyfélszámla vezetés) valamelyikét jogosult folytatni. A Beva-hoz csatlakozott tagintézetek listája megtalálható a Beva honlapján (www.bva.hu).

Árutőzsdei szolgáltató is csatlakozhat a Beva-hoz abban az esetben, ha megbízás felvételét és továbbítását, az ügyfél javára megbízás végrehajtását, valamint számviteli kezelés kereskedést folytat. A Beva-hoz nem csatlakozott árutőzsdei szolgáltató üzletszabályzatában és ügyfélszámla-szerződésben köteles feltűnő módon feltüntetni azt a körülményt, hogy az ügyfélszámla-szerződésen alapuló ügyfélkövetelésre nem terjed ki a Beva védelme.

20. Kiterjed-e a Beva befektetésvédelme a külföldi székhelyű biztosított tevékenységet végző szervezet magyarországi fióktelepe által kínált szolgáltatásokra?

Nem köteles csatlakozni a Beva-hoz az Európai Unió másik tagállamában székhellyel rendelkező biztosított tevékenységet végző szervezet fióktelepe, ha tagsággal rendelkezik az uniós irányelv (97/9/EK) által előírt befektetővédelmi rendszerben. Továbbá nem köteles csatlakozni a Beva-hoz harmadik országbeli biztosított tevékenységet végző szervezet fióktelepe, ha rendelkezik az Unió irányelve (97/9/EK) által előírt egyenértékű befektetővédelemmel. Ha a fióktelep nem csatlakozott az Beva-hoz, akkor a külföldi befektetővédelmi rendszer által történik a kártalanítás kifizetése.

21. Beva által fizetendő kártalanításhoz milyen határidők kapcsolódnak?

Az Alap a felszámolást elrendelő végzés közzététele után 15 napon belül tájékoztatja a befektetőket a *kártalanítási igényérvényesítés lehetőségéről*, mely tartalmazza az igényérvényesítés módját, a kifizetést végző szerv megnevezését valamint az *igényérvényesítés első napját*, amely nem lehet később, mint a felszámolást elrendelő végzés közzétételét követő 30. nap.

Az igényérvényesítésre vonatkozó *kérelmet* a befektető az igényérvényesítés első napjától számított 1 éven belül *nyújthatja be*. Amennyiben menthető okból nem tudja kérelmét 1 éven belül benyújtani, úgy az, az akadály elhárításától számított 30 napon belül terjeszthető elő.

Az adatok – jogosultság igazolásához szükséges, Alap tagja által vezetett nyilvántartás – rendelkezésre állása esetén a kérelem benyújtásától számított 90 napon belül a Beva *elbírálja* a kártalanítási *kérelmet*.

A Beva köteles gondoskodni a rendelkezésre álló adatok egyezőségének erejéig megállapított kártalanítás haladéktalan, de legfeljebb az elbírálástól számított 90 napon belüli *kifizetéséről*.

Kivételesen indokolt esetben a törvény lehetőséget biztosít felügyeleti engedéllyel arra, hogy a kifizetési határidőt legfeljebb egy alkalommal további 90 nappal meghosszabbítsák.

22. Mely esetben és mekkora összegre terjed ki a Beva kártalanítása?

A Beva kártalanítási kötelezettsége abban az esetben következik be, ha a bíróság a Beva-tag felszámolását elrendelte.

A Beva által nyújtott kártalanítás mértéke – személyenként és Beva tagonként összevontan – legfeljebb húszezer euró. (A húszezer euró 290 Ft-os árfolyamon átszámítva 5 800 000Ft-nak megfelelő összeg.) A Beva által fizetett kártalanítás mértéke egymillió forint összeghatárig száz százalék, egymillió forint összeghatár felett egymillió forint és az egymillió forint feletti rész 90 százaléka.

Fontos tudnunk, hogy a Beva nem véd a befektetések árfolyamesése, értékvesztése ellen, illetve a jogszabályi feltételek hiányában kizárólag méltányossági alapon sem.

23. Kiterjed-e a Magyar Államkincstárra a Beva biztosítás? Hogyan fizet a Beva állampapír esetében?

A Magyar Államkincstárra, illetve az Államkincstárnál lévő befektetésekre nem ez a szabály vonatkozik. A Magyar Államkincstár állami szerv, amely az Államadósság Kezelő Központ Zrt. által kibocsátott állampapírokat forgalmazza. Az állampapírok adósa maga az állam és az ott letétbe helyezett állampapírok meglétét is az állam garantálja.

Abban az esetben, ha a kapcsolódó befektetési szolgáltatásokat – vagyis a megbízás teljesítését, a letétkezelést – nem a Magyar Államkincstár nyújtja, és az ilyen szolgáltatást nyújtó Beva-tag felszámolását rendeli el a bíróság, úgy a hiányzó ügyfél-letétek után a jogszabálynak megfelelően kártalanítja a befektetőt a Beva tekintet nélkül arra, hogy állampapírról, vagy más értékpapírról van szó.

24. Befektetési alapkezelőkre is vonatkozik-e a Beva biztosítása?

A Beva-hoz tagként csatlakozott befektetési alapkezelők esetében az általuk engedély alapján végzett portfóliókezelési tevékenységre vonatkozik a Beva biztosítása. Az alapkezelési tevékenység nem tartozik a Beva biztosítása alá, a befektetési alapok jegyeit, mint letétbe helyezett értékpapírokat azonban az egyéb értékpapírokhoz hasonlóan védi a Beva.

25. Ha a megvásárolt tőkegarantált befektetési jegy letétkezelője felszámolás alá kerül, akkor a Beva a tőkegarantált értékben kártalanít?

Ilyen esetben a kártalanítás összegét a befektetési jegynek a felszámolás kezdő időpontját megelőző 180 nap átlagárfolyama alapján kell megállapítani.

26. A befektetési egységhez kötött ún. unit-linked életbiztosítási termékek esetén a Beva fizet-e kártalanítást?

Unit-linked termékek olyan biztosítási termékek, ahol a biztosító különböző eszközalapokba fekteti a befizetett díj egy meghatározott részét. A biztosítók nem tagjai a Beva-nak, így az Alap garanciája nem vonatkozik rájuk.

27. Biztosítótársaságok által kínált termékekre vonatkozik-e valamilyen garancia?

A biztosítótársaságok által kínált termékekre a kötelező gépjármű felelősségbiztosításon kívül jogszabály nem írja elő garanciaalap létrehozását. Azonban a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (Bit.) tartalmaz előírásokat – például biztonságtechnikai tartalék, szavatoló tőke, biztonsági tőke mértéke, megképzési szabálya, befektetési szabályok – arra vonatkozóan, hogy a biztosítótársaságok a biztosítási szerződésekből eredő kötelezettségeiknek mindenkor eleget tudjanak tenni, azaz megfelelő forrásokkal rendelkezzenek.

A unit-linked termékek esetében a Bit. befektetési szabályai lehetővé teszik, hogy a biztosítótársaság vállaljon tőke-, illetve hozamgaranciát, vagy tőke-, illetve hozamvédelmet, amelyet megfelelő biztosítékokkal kell garantálni, valamint ezt az ügyfeleknek készülő tájékoztatóban szereplő feltételek között egyértelműen fel kell tüntetnie, befektetési politikával kell alátámasztania.

28. Milyen garancia vonatkozik a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási termékekre?

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény alapján a Kártalanítási Számla (Garanciaalap) abban az esetben teljesít kifizetést, ha a biztosítási kötelezettség ellenére biztosítással nem rendelkező üzemben tartó gépjárműve által vagy a törvényben meghatározott korlátozásokkal az ismeretlen üzemben tartó gépjárműve által, valamint ismeretlen gépjárművel okoztak kárt. A Kártalanítási Alap pedig egy olyan pénzalap, mely abban az esetben nyújt fedezetet, ha egy biztosító ellen felszámolási eljárás indult. Ha a károkozaskor az üzembentartó rendelkezik ugyan biztosítási fedezettel, de a felelősségbiztosítója felszámolás alá került, az üzembentartó gépjárművével okozott károk megtérítését e biztosító helyett a Kártalanítási Alap fedezi. Bővebb információ a Magyar Biztosítók Szövetségének honlapján (www.mabisz.hu) olvasható.

29. Magánnyugdíj pénztári szolgáltatásokra vonatkozik-e valamilyen garancia?

A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény értelmében a pénztári tevékenység folytatására engedéllyel rendelkező magánnyugdíjpénztár a Pénztárak Garanciaalapjának tagjává válik, és garanciadíjat fizet. Az Alap a garanciát az Alap tagjainak a szolgáltatásaira biztosítja. A garancia csak a magánnyugdíj-pénztárakra vonatkozik, az önkéntes pénztárakra nem. Fontos tudni, hogy az Alapnak nem célja a befektetések piaci értékének, hozamának ingadozásában kifejeződő kockázat átvállalása. A Pénztárak Garancia Alapjának működéséről, szabályairól bővebb információk olvashatóak az Alap honlapján (www.pga.org.hu).

30. Önkéntes pénztári szolgáltatásokra vonatkozik-e valamilyen garancia?

Az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény lehetőséget biztosít arra, hogy a pénztárak szövetsége(ke)t, ezen belül garancia alapot és általános alapot hozzanak létre. Jelenleg Magyarországon ilyen alapok nem léteznek.